

सिद्धार्थनगर नगरपालिकाका नगर प्रमुख श्री ईश्रितयाक अहमद खाँद्वारा आ.व.२०७९/८० का लागि मिति २०७९ असार १० गते एघारौँ नगरसभामा प्रस्तुत भई सभाबाट संशोधन सहित पारित भएको नीति तथा कार्यक्रम

नगर सभा सदस्यज्यू

नेपालको संविधानमा मुलुकको राष्ट्रिय हित, सामाजिक न्याय सहितको लोकतान्त्रिक मूल्य-मान्यतामा आधारित समतामूलक, सबल र समृद्ध नेपालको निर्माण गर्न संस्थागत प्रबन्ध गरिएको छ। संघीयताको कार्यान्वयन पश्चात् स्थानीय तहको स्थापना भइ दोस्रो कार्यकालको लागि मिति २०७९ साल वैशाख ३० गते निर्वाचन सम्पन्न भएको छ। निर्वाचनबाट नगरबासीहरुले हामीलाई दिनुभएको जिम्मेवारी बमोजिम सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गरीमामय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउदा अत्यन्त गौरवान्वित भएको छु। यस घडीमा नेपाली जनताले मुलुकको सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधिनता, स्वाभिमान, राष्ट्रहित, लोकतन्त्र र अग्रगामी परिवर्तनको लागि गरिएको बलिदानको स्मरण गर्दै ज्ञात-अज्ञात शहिद र पिडित नागरिकहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु।

नेपालमा शासकीय शक्ति संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा विभाजन भएको र जनताको नजिकको सरकारको रूपमा चिनिने स्थानीय तहको शासकीय व्यवस्था संचालनको लागि हामी संघीयता कार्यान्वयन पछिको दोस्रो कार्यकालको सुरुवातमा छौं। हामीलाई आफ्नो अमूल्य मत दिई निर्वाचित गर्नुहुने समस्त नगरबासी आमामुवा, दाजुभाई तथा दिदी बहिनीहरुमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक विविधतालाई आत्मसाथ गर्दै सन्तुलित र समन्यायिक विकासको बाटोमा निरन्तर रूपमा अघि बढ्न नगरपालिका दृढ रहेको छ। नगरका नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको क्रममा आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा नगर सभाबाट स्वीकृत नीति तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनको अन्तिम चरणमा छन्। यसै क्रममा आ.व. ०७९/८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको तयारीका लागि जुटेका छौं। प्रचलित कानून बमोजिम विगत वर्षमा स्वीकृत भएका नीति तथा कार्यक्रमलाई समेत आधार मान्दै आम नगरवासीको चाहना बमोजिम आगामी आ.व. का नीति तथा कार्यक्रम तयार गरेका छौं। नगरका संयन्त्रलाई गतिशील, सहभागितामूलक र जवाफदेही बनाउँदै उपलब्ध हुन सक्ने साधन स्रोतहरुको आधारमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नीति

तथा कार्यक्रम तय गरिएको र यसले नगरको समग्र विकासमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने विश्वास लिएको छु।

नगरपालिकाले आ.ब.२०७९/८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयारी गर्ने क्रममा नेपालको संविधान, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारका चालु आवधिक योजनाहरू, दीगो विकासका लक्ष्यहरू, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको मार्गदर्शन, नगरपालिकाको आवधिक योजना, स्थानीय तहको स्वमूल्यांकनका सूचकहरू, सिद्धार्थनगर नगरपालिकामा गठित विभिन्न विषयगत समितिहरूबाट भएका निर्णयहरू, नगरपालिकाले आयोजना गरेको आ.ब. २०७९/८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तयारी सम्बन्धी प्राप्त राय सुझावबाट प्राप्त मार्गदर्शनहरू तथा समाजका अगुवाहरूबाट निरन्तर रूपमा दिने राय सुझावका आधारमा यो वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी यस सम्मानित सभामा पेश गरेको छु।

सम्मुन्नत, सफा तथा हरियाली नगर, सिद्धार्थनगरबासीको रहरलाई साकार पार्न प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रममा प्राथमिकताहरू देहाय बमोजिम हुनेछन्-

१. बहुवर्षीय र क्रमागत योजनाहरू, नगरका गौरवका योजनाहरू र अन्य आवश्यक पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिईनेछ।
२. शिक्षा, स्वास्थ्य तथा समावेशी विकासमा जोड दिईनेछ।
३. कृषि, पशु विकास, सहकारी, पर्यटन र उद्योग-व्यापारको विकासमा जोड दिईनेछ।
४. वातावरण संरक्षण, पर्यावरणीय प्रवर्द्धनमा जोड दिईनेछ।
५. सुशासन र संस्थागत विकासमा जोड दिईनेछ।

नगर सभा सदस्यज्यूहरू,

अब म क्षेत्रगत रूपमा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्दछु:

क) सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ:

१. नगरको एकीकृत शहरी विकास योजनालाई अध्यावधिक तथा परिमार्जन गरिनेछ। नगरको एकीकृत शहरी विकास योजनाको आधारमा अल्पकालीन मध्यकालीन र दीर्घकालीन योजनाहरू तय गरी योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछ।

२. स्थानीय तहको एकल अधिकारको सूचि र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्रका विषयमा सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरू विद्यमान कानूनी व्यवस्था बमोजिम सम्पादन गरिनेछ। आवश्यकता अनुरूप थप कानूनहरू निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ।
३. न्यायिक समितिको प्रभावकारी कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक संस्थागत विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम तय गरिनेछ। वडामा गठित मेलमिलाप केन्द्रको सुदृढीकरण र मेलमिलापकर्ताको क्षमता विकासका कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ। विवाद समाधानको वैकल्पिक उपाय एवम् मेलमिलाप सम्बन्धी विद्यमान प्रकृयालाई थप स्पष्ट र सरल तुल्याईनेछ।
४. न्यायिक समितिमा सर्वसाधारण नागरिकको पहुँच अभिवृद्धि गर्दै हिंसा पिडित, महिला, अपाङ्गता भएका, दलित, बालबालिका र ज्येष्ठ नागरिकलाई सरोकारवालाहरूको सहकार्य र समन्वयमा निःशुल्क कानूनी परामर्श/सहायता उपलब्ध गराईनेछ।
५. न्यायिक समितिमा मुद्दाको लागि आउने वादी/प्रतिवादीहरू मध्ये अति विपन्न, ज्येष्ठ नागरिक अपाङ्ग, एकल महिलाहरूलाई मुद्दा/प्रतिउत्तर दर्ता गर्दा लाग्ने शुल्क मिनाहालाई निरन्तरता दिई न्यायमा कमजोर वर्गको पहुँच स्थापित गरिनेछ।
६. नगरको सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई सरल, सहज, पारदर्शी, मितव्ययी र अनुमानयोग्य बनाउन सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग, दक्ष र यथेष्ट कर्मचारी व्यवस्थापन सहित नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण गरिनेछ। संघीयता कार्यान्वयन पश्चात वडा कार्यालयको कामको चाँपमा अत्याधिक रूपमा वृद्धि हुँदै गएको तर वडामा कार्यरत जनशक्ति कम भएकोले जनसंख्या र कार्यचाँपको आधारमा थप जनशक्ति व्यवस्थापन गरिदै लगिने छ।
७. कर्मचारीहरूलाई Right person in right place को नीति बमोजिम जिम्मेवारी प्रदान गरिनेछ। योग्यता, क्षमता, अनुभव, विज्ञताको आधारमा कर्मचारीहरूको आन्तरिक व्यवस्थापन गरिनेछ।
८. शाखा प्रमुखहरूसँग कार्यसम्पादन करार गरी नतिजामुखी कार्यसम्पादनमा जोड दिईनेछ।

९. कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिको क्षमता विकासका अवसरहरू सबैमा समान रूपमा उपलब्ध हुने अवसर मिलाईनेछ। कर्मचारीको मनोबल उच्च बनाई राख्न कार्यसम्पादनमा आधारित मौद्रिक उत्प्रेरणाको व्यवस्था गरिनेछ।
१०. वडा कार्यालय र नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको कार्यसम्पादनलाई पारदर्शी र जवाफदेही तुल्याई सुशासन प्रवर्द्धन, साझा सरोकारका विषयमा छलफल गर्न सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षणका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
११. नगरपालिकाका गतिविधिहरू नगरवासीहरूसम्म पुर्याउन, पैरवी गर्न र सम्पादित कार्यहरूलाई जनताको बीचमा ल्याउन सञ्चार क्षेत्रसंग हातेमालो गर्दै सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१२. सिद्धार्थनगर नगरपालिकामा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका रेडियो, टिभि, पत्रपत्रिका, प्रेस क्लब, अनलाईन पत्रिकालाई आवश्यक सहयोग गरिनेछ। नियमित रूपमा पत्रकार भेटघाट कार्यक्रम मार्फत नगरका गतिविधिहरू नगरवासीहरू समक्ष पुर्याइने छ।
१३. जनताबाट संकलित करको सम्मान गर्दै सार्वजनिक खर्चलाई उत्पादनमुलक र उपलब्धिमुलक बनाउदै सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता ल्याउन आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली अवलम्बनमा जोड दिइनेछ।
१४. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय पद्धतीको अनुभव आदान प्रदानका लागि भगिनी सम्बन्ध स्थापनामा जोड दिइनेछ।

सामाजिक विकास तर्फ:

सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई सहज बनाउन नगर, वडा, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रको पूर्वाधार समयानुकूल निर्माण गरिनेछ। भौतिक प्रगतिबाट आर्थिक विकासको मापन हुने भएता पनि सर्वाङ्गण विकासको लागि मानव विकास अपरिहार्य रहन्छ। रोग, शोक र भोकबाट उन्मुक्त नगरको निर्माणको लागि भौतिक र सामाजिक विकास संगसंगै हुन जरुरी छ र दिगो विकासको लागि यो अपरिहार्य पनि हो। आ.व.२०७९।८० मा नगरको सामाजिक विकासको लागि देहायका नीति तथा कार्यक्रमहरू अवलम्बन गरिनेछ।

१५. नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना वमोजिम खानेपानीको सुनिश्चितता गरिनेछ।

१६. खेलकुद, भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतिको अक्षयकोष स्थापना भईसकेकोमा यस क्षेत्रको विकासका लागि नगरपालिकामा रहेका सामाजिक संघ संस्थाहरूसंग समन्वय गरी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
१७. उपभोक्ताको स्वास्थ्य तथा हकहित अभिवृद्धि गर्न बजार अनुगमन कार्यलाई नियमित तथा प्रभावकारी बनाईनेछ।
१८. गैरसरकारी संस्थाहरूको नियमन गरी उनीहरूको भूमिकालाई उत्तरदायी बनाउदै सहकार्य गरिनेछ।
१९. नगरभित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार विकासमा प्राथमिकता दिदै विद्यालयको भवन, पुस्तकालय, प्रयोगशाला, अपाङ्गतामैत्री पूर्वाधार निर्माण, बालमैत्री शौचालय, फर्निचर जस्ता पूर्वाधारमा लगानी बढाइनेछ। निर्माणाधिन सबै विद्यालयहरूको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ।
२०. नगर पुस्तकालयलाई पुनर्संरचना गर्दै प्रविधिमैत्री र सुविधा सम्पन्न बनाईनेछ।
२१. शिक्षण सिकाइ कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन संचार र अनुगमन व्यवस्थालाई निरन्तर प्रणालीको रूपमा विकसित गरिनेछ। विद्यालयहरूको मर्जर गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ। कक्षा १२ सम्म निशुल्क शिक्षा संचालनका लागि पहल गरिनेछ साथै नगर क्षेत्रमा प्राविधिक विषयको पठनपाठनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ।
२२. विद्यालयको आर्थिक तथा अन्य व्यवस्थापनलाई चुस्त दुरुस्त र पारदर्शी बनाउनका लागि सबै सामुदायिक विद्यालयका अभिभावक, प्रधानाध्यापक र विद्यालय कर्मचारीहरूको लागि क्षमता विकासको व्यवस्था गरिनेछ।
२३. संस्थागत विद्यालयको वर्गीकरण, शुल्क निर्धारण, संस्थागत विद्यालय शुल्क मापदण्ड निर्देशिका २०७२ र प्रचलित कानून वमोजिम गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ।
२४. संस्थागत विद्यालयले भर्ना भएका विद्यार्थीहरू मध्ये जेहन्दार १० प्रतिशत विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति अनिवार्य गरिनेछ। साथै पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले तोके वमोजिमको पाठ्यपुस्तक कम्तिमा तीन वर्षसम्म परिवर्तन गर्न नपाउने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ।
२५. बालविकास शिक्षक र विद्यालय कर्मचारीको क्षमता विकास तथा पारिश्रमिकलाई समयानुकूल बनाउदै विगतमा थप गरिएको पारिश्रमिकलाई निरन्तरता दिईनेछ।

२६. विद्यालय उमेरमा हुने दुर्व्यसनको सिकारबाट बालबालिकाहरूलाई बचाउन चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
२७. अतिरिक्त क्रियाकलापका माध्यमबाट विद्यार्थीहरूमा शिक्षण सिकाइका गतिविधिहरू सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ। जसका लागि बुक रिभ्यु कन्टेस्ट, प्रतिभा प्रस्फुटन गराउन सामाग्री मार्फत प्रतिभा आदानप्रदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। साथै विद्यार्थीको सर्वाङ्गिण विकासकालाई टेवा पुर्याउन राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता तथा अन्य प्रतियोगितात्मक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
२८. खेलकुद सम्बन्धी कार्यक्रमहरू नगरस्तरीय खेलकुद विकास समिति गठन गरी एकद्वार प्रणालीबाट संचालन गरिने र खेलकुद संचालनका लागि आवश्यक मापदण्ड तयार गरिने छ। सबै नगर स्तरीय खेलकुदको बार्षिक कार्यक्रम बनाई एकद्वार मार्फत खेलकुदको विकासमा सहयोग पुर्याइनेछ। स्वास्थ्यको लागि खेलकुद र राष्ट्रको लागि खेलकुद भन्ने नाराका साथ मेयर कप र उपप्रमुख महिला कप खेलकुद प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ। निजि क्षेत्र संग समन्वय गरी महात्मा बुद्ध गोल्डकप संचालन गरिने छ।
२९. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको लागि शिक्षक दरबन्दी मिलान, प्रविधिमैत्री शिक्षक तालिम कार्यलाई प्राथमिकताका साथ संचालन गरिनेछ।
३०. विपद् तथा महामारीको अवस्थामा सिकाई निरन्तरताका लागि क्षतिपुरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
३१. उत्कृष्ट विद्यार्थी र विद्यालयलाई पुरस्कृत गरिनेछ साथै सेवानिवृत्त शिक्षकलाई सेवाको सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
३२. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत फरक क्षमता भएका विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ। किशोरीहरूका लागि आत्मरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
३३. नगर शैक्षिक रणनीतिक योजना तथा शिक्षा क्षेत्रमा आवश्यक कानून तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। नैतिक शिक्षा, राष्ट्र प्रेम जागृत गराउने, सरसफाई, वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा स्थानीय पाठ्यक्रममा समावेश गरी लागु गरिनेछ।
३४. बालमैत्री स्थानीय शासन नगरपालिका घोषणाका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। सिद्धार्थनगरलाई महिलामैत्री नगरको रूपमा विकास गरिनेछ।

३५. महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, युवा, मधेशी, आदिवासी, जनजाति, दलित, मुस्लिम, पिछडा वर्ग, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, तेश्रो लिंगी आदिलाई लक्षित गरी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। छुवाछुत न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
३६. विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूको सहयोगमा बालबालिका पुर्नस्थापना केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना र संचालनमा आवश्यक समन्वय गरिनेछ।
३७. बालश्रम, बालविवाह बहुविवाह, दाईजो/दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा रोकथाम तथा घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि टोल विकास संस्था, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संस्था संगको सहकार्यमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
३८. मेयर सामुहिक विवाह कार्यक्रम मार्फत सामुहिक विवाह कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरी फजुल खर्च नियन्त्रण गरिनेछ।
३९. नगरको जातीय, भाषिक, सांस्कृतिक, तथा धार्मिक विविधता एवम् विशेषतालाई संरक्षण, प्रवर्द्धन गरिनेछ।
४०. आर्थिक तथा सामाजिक दृष्टिले कमजोर तथा विपन्न वर्गका महिलाको आर्थिक सशक्तिकरण एवम् जीविकोपार्जनमा सहयोग पुर्याउन शीप विशेष कार्यक्रम लागु गरिनेछ।
४१. वञ्चितमा परेका सबै समुदायका किशोरीहरूका लक्षित आर्थिक-सामाजिक विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
४२. नगरक्षेत्रमा रहेका अपाङ्गता भएका सम्पूर्ण व्यक्तिहरूको हकहितको संरक्षण गर्दै सहयोग, सद्भाव र अवसरको प्रदान गर्दै उनीहरूको मनोबल बढाउने र हौसला दिने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ साथै अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण कार्यलाई सरलीकृत गरिनेछ।
४३. सडक दुर्घटना न्यूनीकरण तथा ट्राफिक सचेतना, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण सम्बन्धी, लैङ्गिक हिंसा निवारण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम तथा विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवस, अभियानहरू व्यवस्थित रूपले सञ्चालन गरिनेछ।

४४. नगरपालिकाको सबै वडाहरूबाट क्रमश आधारभूत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराइनेछ। वडा नं. ११ को आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र ल्याव सेवा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ। कोभिड १९ विरुद्धको खोप नगर भित्रका सबै जनसमुदायमा लगाईसकिएको र पूर्ण खोप सुनिश्चितताका लागि मापदण्ड अनुसार प्रकृया पूरा भैसकेकोले कोभिड विरुद्धको पूर्ण खोपयुक्त नगरपालिका घोषणा गरिनेछ।
४५. नगरक्षेत्र भित्रका गर्भवती महिलाहरूलाई मापदण्ड अनुसार जाँच गराई संस्थागत सुत्केरी गराउने सुनिश्चितता गरिनेछ।
४६. नगरपालिका भित्रका कुनै पनि गर्भवती, सुत्केरी आमा र शिशुलाई अकाल मृत्युबाट जोगाउन मातृमृत्यु तथा नवजातशिशु आकस्मिक कोषको स्थापना गरिनेछ। **उपप्रमुख सुरक्षित मातृत्व प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।**
४७. पोषण, सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी तथा अन्य आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ। बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम मार्फत पोषणमैत्री स्थानीय शासन घोषणाका लागि आधार तयार गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ।
४८. नगरमा प्रजनन स्वास्थ्य, बालस्वास्थ्य, परिवार नियोजन, बिभिन्न खाले सर्ने, नसर्ने रोगहरू, पेशागत स्वास्थ्य, वातावरणीय स्वास्थ्य, मानसिक स्वास्थ्य सुर्तीजन्य र मदिराजन्य पदार्थ तथा लागुपदार्थको असर सम्बन्धी स्वास्थ्य, शिक्षा तथा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
४९. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूको सेवालार्इ थप प्रभावकारी बनाउन प्रोत्साहन गरिनेछ। महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, विपन्न वर्गका छोरीहरूका लागि निशुल्क स्वास्थ्य बिमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। ८४ वर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिक, असक्त महिलाको घरमै स्वास्थ्य जाँच गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
५०. नगरवासीको स्वास्थ्यका लागि आयुर्वेदीक चिकित्सा पद्धतीको अभ्यास योग तथा ध्यान शिविर संचालन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ। साथै होमियोपैथिक चिकित्सा पद्धतीको विकास गर्दै लगिनेछ।
५१. सन् २०२४ सम्म पूर्ण घटना दर्ता सुनिश्चित गर्ने नेपाल सरकारको लक्ष्य पूरा गर्न सबै किसिमका घटना दर्ता ३५ दिन भित्र दर्ता गर्न नगर क्षेत्रमा सचेतनामूलक कार्यक्रम तथा पूर्ण घटना दर्ता सुनिश्चितता तथा सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लागि वडा भित्रका टोलटोलमा नाम दर्ता र नविकरणका लागि दर्ता शिविर सञ्चालन गरिनेछ।

५२. व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूलाई आवश्यक तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
५३. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्न सेवा प्रदायक बैकसंगको समन्वय र सहकार्यमा असक्त, पूर्ण अपाङ्गता भएका तथा ८४ वर्ष उमेर पुगेका वृद्ध आमा बुवाहरूलाई भत्ता लिन बैक सम्म जानुपर्ने बाध्यता अन्त्य गर्दै घरदैलोबाट भत्ता प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।
५४. सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम मार्फत नगरपालिकाको आप्रवासन प्रोफाइल निर्माण गरी बैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी वित्तीय साक्षरता र मनोसामाजिक परामर्श कक्षा तथा शीप विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ।

आर्थिक विकास तर्फ

५५. उद्योग, व्यापार, पर्यटन, कृषिलाई नगरको प्रमुख आर्थिक विकासको आधारको रूपमा लिइ सोही अनुसार विकास गर्दै लगिनेछ।
५६. सहकारी संस्थाबाट युवा उद्यमी तथा स्वरोजगारहरूलाई सहूलियत कर्जा उपलब्ध गराउने नीति लिईनेछ। यसका लागि सहकारी संस्थालाई थोक कर्जा उपलब्ध गराउन आवश्यक पहल गरिनेछ।
५७. एक व्यक्ति एक विषयगत सहकारी नीतिलाई बढावा दिई सहकारी संस्थाहरूको एकीकरण कार्यलाई जोड गरिनेछ। यसका लागि मापदण्ड बनाई मिति २०७९ पौष मसान्त भित्र अनिवार्य एकीकरण प्रक्रियामा लगिनेछ।
५८. नगर क्षेत्रमा सहकारीद्वारा प्रवर्द्धित हाटबजारको विकास गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। साथै पूर्व सहकारी शिक्षा तथा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरी उत्पादनमुलक तथा श्रममा आधारित सहकारी संस्था स्थापना गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
५९. हरित उद्यम विकासको लागि नगर क्षेत्रका बाँझो तथा सार्वजनिक जग्गालाई लिजमा उपलब्ध गराई सहकारी मार्फत फलफुल खेती, पुष्पखेती, बहुवर्षीय बाली तथा नर्सरी प्रवर्द्धन कार्यक्रममा जोड दिईनेछ।
६०. सहकारी संस्थाहरूको नियमित तथा सघन अनुगमनबाट संस्थागत सुशासन कायम गर्दै संचालनमा देखिएका समस्या समाधानका लागि आवश्यक नियमन गरिनेछ।
६१. सहकारी प्रणालीलाई उद्यमशीलता विकास तथा कृषिको आधुनिकीकरणमा परिचालन गरिनेछ। सहकारी संस्थाको नेतृत्वमा कृषि उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरणको

- कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। सहकारी मार्ट स्थापना र संचालनमा प्रोत्साहन गरिनेछ।
६२. सहकारी प्रवर्द्धन तथा संस्थागत सुदृढीकरण कार्यक्रम मार्फत नमुना सहकारी संस्था विकास कार्यलाई जोड दिईनेछ। नगर भित्र संचालनमा रहेका सहकारी संस्थाहरु मध्ये उत्कृष्ट कार्य गर्ने संस्थालाई पुरस्कृत गरिनेछ।
६३. नगरक्षेत्रभित्र आयोजना हुने महोत्सवहरुलाई भव्य रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक समन्वय र सहयोग गरिनेछ। लुम्बिनी क्षेत्र, अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल जस्ता गन्तव्यहरुलाई आधार मानी सोही बमोजिम पर्यटकीय कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
६४. नगरपालिकाले उठाउने सबै प्रकारका करहरुको दर भन्दा दायरा वृद्धि गरी प्रगतिशील कर प्रणाली लागु गरिनेछ। कर शिक्षा अभियान संचालन गर्ने, सबै व्यवसायहरुलाई दर्ता तथा अभिलेखीकरण सरल बनाउने जस्ता कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ।
६५. पर्यटन क्षेत्रमा रोजगारी सृजनाका लागि स्थानीय युवाहरुलाई टुरिष्ट गाईड तालिम, छोटो तथा मध्यम अवधिको होटल व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम, स्थानीय हस्तकलाको प्रवर्द्धनका लागि कोशेली घर मार्फत बजारीकरणको व्यवस्था मिलाईनेछ।
६६. नगर क्षेत्र भित्रका पर्यटकीय गन्तव्यको पहिचान, सम्बर्द्धन, प्रचार प्रसारका लागि स्थानीय पर्यटन व्यवसायीहरूसंग सहकार्य गरिनेछ। सार्वजनिक निजी सहकारीको अवधारणा अनुरूप नगर क्षेत्रमा पर्यटन सूचना केन्द्र सञ्चालन गरिनेछ। नगरको पहिचान झल्कने गरी मायाको चिनो, उपहार उत्पादन गर्न स्थानीय उद्यमीसंस्थालाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
६७. उद्योग व्यवसायमा पर्न सक्ने सम्भावित जोखिम तथा क्षतिबाट राहत पुर्याउन निर्जिवन बीमा कार्यक्रममा समावेश गराउन नगरपालिकाको मध्यस्थतामा उद्योग व्यवसायको बीमा कार्यक्रममा सहजिकरण गरिनेछ। यसको लागि आवश्यक अध्ययन गरी कार्यविधि तयार गरिनेछ।
६८. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत श्रममा आधारित युवा रोजगारका लागि रूपान्तरण पहल आयोजना र विपन्न वर्गका व्यक्तिहरुका लागि कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना संचालन गरी रोजगारी प्रदान गरिनेछ।

६९. नगर क्षेत्रमा कृषि प्रवर्द्धनका लागि किसानहरूलाई उन्नत जातको बाली लगाउन प्रोत्साहन गरिनेछ।
७०. आयात प्रतिस्थापनका लागि आलु, प्याज, लसुन तथा फलफुल उत्पादन गर्ने किसानहरूलाई पहिचान गरी तिनलाई आवश्यक तालिम प्राविधिक ज्ञान दिलाई व्यवसायिक उत्पादनमा जोड दिईनेछ।
७१. **भान्सा घर पहिलो औषधालय** भन्ने नारालाई सार्थक पार्न प्रत्येक घरमा करेसावारी/कौशीखेती प्रवर्द्धनका लागि जोड दिईनेछ। यसका लागि अनुदानमा विरुवा/बिउँ/मल वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
७२. नगरक्षेत्रभित्र कृषि उपज उत्पादनमा प्रयोग भैरहेको रासायनिक बिषादीलाई न्यूनीकरण गर्न विभिन्न प्रचारात्मक कार्यक्रमहरू र विभिन्न प्राङ्गारिक खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
७३. किसानहरूको लागत सहभागिता हुने गरी अनुदानमा उन्नत जातको धान, गहुँ, मकै, तोरी तथा फलफुलको विरुवा वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ।
७४. कृषि समुह, फर्म स्थापना तथा कृषि सहकारीमा पहुँचमा प्राथमिकता दिई त्यस्ता समूह, फर्म, सहकारीसंगको सहकार्यमा **किसान प्रवर्द्धन कार्यक्रम** सञ्चालन गरिनेछ।
७५. पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा प्रकोप रोकथामको लागि निशुल्क खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईएकोछ।
७६. सामुहिक व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन गर्ने संस्था वा सहकारी वा समूहहरूलाई विभिन्न प्रकारका समपुरक अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ।
७७. कृषि समुह, कृषि सहकारीहरूलाई पशुको नश्व सुधारको लागि उन्नत जातका बोका, माछापालनका लागि भुरा तथा दाना आदि अनुदानमा वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
७८. कृत्रिम गर्भाधानलाई प्रवर्द्धन गर्न किसानको लागत न्यून हुनेगरी घरदैलोमा कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। व्यवसायिक पशुपालनमा लागेका किसानलाई गोठ तथा भकारो सुधार कार्यक्रम मार्फत अनुदान उपलब्ध गराईनेछ साथै चाराकटर तथा अन्य उपकरण खरिद गरी अनुदानमा उपलब्ध गराईनेछ।
७९. खुला बधशालालाई निरुत्साहित गर्दै व्यवस्थित बधशाला निर्माण गर्नका लागि आवश्यक सहयोग गरिनेछ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ

८०. नगरलाई **Clean city, Green City, Eco-friendly City** को रूपमा विकास गरिनेछ। सिद्धार्थनगरलाई सधैँ हराभरा तथा वातावरणीय सन्तुलन राख्न नगर क्षेत्र भित्र रहेका सार्वजनिक स्थलहरूमा वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई अभियानकै रूपमा संचालन गरिनेछ।
८१. हाल फोहर व्यवस्थापन गर्दै आएको स्थान वरपरका वडा नं. १ र २ का प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाहरूलाई लक्षित गरी स्वास्थ्य, कृषि सेवा तर्फका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ।
८२. सफा र स्वच्छ नगर निर्माणका लागि टोल विकास संस्था, आमा समूह तथा सबै नगरबासीहरूको सहभागितामा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। फोहरको दिगो व्यवस्थापनका लागि विभिन्न दातृ निकाय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसंग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। घरघरबाट निस्कने फोहरको स्रोतमै वर्गीकरण गरी व्यवस्थापन गरिनेछ।
८३. नगर क्षेत्र भित्रका सडकहरूमा विशेष खालका सडक बत्तिहरूको व्यवस्था गरिनेछ।
८४. वातावरण संरक्षण, विपद् व्यवस्थापनको लागि व्यापक रूपमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। विपदमा परेकालाई तत्काल उद्धार राहत र सहयोगको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। सबै किसिमका विपद् व्यवस्थापनका लागि विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकम बन्दोवस्त गरिनेछ।
८५. वातावरणीय सन्तुलनलाई दिगो बनाउन नगर क्षेत्र भित्र चालिस माईक्रोन भन्दा कमका प्लाष्टिकको प्रयोग पूर्ण निषेध गर्ने र प्लाष्टिकको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्न कपडाको झोला बनाउने शीप तथा तालिम दिई उत्पादित झोला दैनिक प्रयोगको लागि वितरण गरिनेछ।
८६. नगर क्षेत्र भित्रका सबै सडक नाला तथा सार्वजनिक शौचालयको नियमित सरसफाई गर्नुका साथै आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ।
८७. सर्वपक्षीय र छिमेकी पालिकाहरूसंगको समन्वय र सहकार्य मार्फत फोहरमैला व्यवस्थापन केन्द्र स्थापनाका लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ।

८८. विभिन्न घाट तथा कब्रस्थानको व्यवस्थापन र हरियाली गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । वातावरणीय संरक्षण, पार्क निर्माण, जैविक विविधता संरक्षण लगायतका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८९. ध्वनि प्रदुषण, वायु प्रदुषण, जल प्रदुषण, माटो प्रदुषण आदिको नियन्त्रण तथा न्यूनीकरणका लागि आवश्यक प्रयास गरिनेछ ।
९०. भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माणको लागि सचेतना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । निर्माण कार्यसंग सम्बन्धितलाई तालिम दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९१. दमकल संचालन खर्चमा मितव्ययिता कायम गरी थप प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्नको लागि छिमेकी पालिकाहरूसंगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९२. विभिन्न संघ संस्थाको सहयोगमा छाडा पशु चौपायाहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ । छाडा चौपायाको व्यवस्थापनको लागि नगरपालिका भित्र कान्जी हाउस निर्माण गरी संचालन गरिनेछ ।

पूर्वाधार विकास तर्फ

९३. डण्डा कोरिडोर, कृषि हाटबजारको बहुउद्देश्यीय भवन, सिद्धार्थनगर खेलमैदान (दूरखसवा) लाई नगरका गौरवका योजनाको रूपमा संचालन भैरहेकोमा उक्त योजनाहरूको पूर्वाधार निर्माणका लागि सम्बन्धित निकायहरूसंगको सहकार्यमा बजेटको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
९४. नगर क्षेत्रभित्र चक्रपथ (Ring Road) र वोटानिकल गार्डेन निर्माणको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
९५. एशियाली विकास बैंक र अन्य दातृ निकायहरूको सहयोगमा नगरपालिकासंग सीमाना जोडिएका छिमेकी पालिकाहरूसंगको समेत सहकार्यमा नगरको सर्वोत्तम हित हुने गरी पूर्वाधार विकासका कार्यक्रम संचालनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
९६. मेयर आवास कार्यक्रम अन्तर्गत बिपन्न वर्गको सुरक्षित आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९७. ठूला पूर्वाधारहरूको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी आयोजना बैंक मार्फत प्राथमिकतापूर्ण योजनामा लगानी गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । स्थानीय जनसहभागिता नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

९८. निजी क्षेत्रसंगको सहकार्यमा मुख्य बजार क्षेत्रमा व्यवस्थित पार्किङ्गस्थलको व्यवस्था गरिनेछ।
९९. निर्माण सामग्री र फोहरमैला ढुवानी गर्ने सवारी साधनलाई वातावरणमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी निर्धारित मापदण्ड अवलम्बन गर्नु पर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य गरिनेछ।
१००. नगर क्षेत्रभित्र संचालन भएका ठेला, ईरिक्सा तथा तिनपाङ्ग्रे सवारी साधनलाई व्यवस्थित गरिनेछ।
१०१. सडक कालोपत्रे गर्दा सडकका प्रारम्भिक संरचनाहरू तयार गरेर मात्र कालोपत्रे गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१०२. सडक, नाली, खानेपानी, सिंचाइ, सामुदायिक भवनहरू जस्ता पूर्वाधारहरू सबै वडामा आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा निर्माण गरिनेछ। एक पथ एक सार्वजनिक धारा कार्यक्रम शुरुवात गरिनेछ।
१०३. सडक, सडक पेटीमा राखिएका सामान तथा अव्यवस्थित पार्किङ्गलाई नियमित गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
१०४. विद्युत, इन्टरनेटका तार व्यवस्थित गर्ने लगायतका शहरी शौन्दर्यीकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। जडान भएका ट्राफिक लाईटलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्दै थप स्थानमा ट्राफिक लाईट जडान गरिनेछ।
१०५. पार्किङ्ग व्यवस्थापनका लागि ठूला व्यापारिक तथा आवासीय भवन निर्माण गर्दा अनिवार्य रूपमा अण्डर ग्राउण्ड निर्माण गर्न लगाइनेछ।
१०६. वडा तथा नगरमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरू प्रचलित कानून बमोजिम वडा तथा नगरस्तरीय अनुगमन समितिबाट अनुगमन गरी प्रभावकारी बनाइनेछ। स्थानीय तहको वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा कार्यविधि बमोजिम गठन हुने वडा स्तरीय अनुगमन समितिको प्रत्येक महिनाको २ पटक बैठक बसी वडामा संचालन भएका सम्पूर्ण योजनाको समिक्षा गरिने र संचालित योजनाहरूलाई प्रभावकारी बनाइने छ।
१०७. सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण गर्न विशेष जोड दिइनेछ। सामाजिक संस्थाहरू समेतको सहकार्यमा अनाधिकृत रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति अतिक्रमण गर्ने कार्यलाई रोकिनेछ।
१०८. बिकास निर्माण कार्यमा साना टुक्रे योजनाहरूलाई निरुत्साहीत गर्दै ठूला र देखिने खालका योजना संचालन गर्ने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ।

१०९. घर नक्सा पास गर्दा भवन आचार संहिता २०७२ लाई कडाईका साथ पालना गरिनेछ। पुराना नक्साको डिजिटাইजेशन र सडक जि.पी.एस. प्रणाली शुरु गरिनेछ।
११०. सिद्धार्थ बसपार्कलाई व्यवस्थित तुल्याउदै नयाँ गन्तव्यमा सुविधासम्पन्न यातायात विस्तारको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ।
१११. नगरमा जग्गाको उपयोगको आधारमा वर्गीकरण गरिनेछ। साथै नगरका सम्भाव्य क्षेत्रमा जग्गा एकीकरण आयोजना संचालन गर्न आवश्यक कार्य गरिनेछ।

नगर सभा सदस्यज्यूहरू

संघीयता कार्यान्वयन संगै निर्वाचित अधिल्लो नगर कार्यकालमा भएका संस्थागत, संरचनागत, नीतिगत विकासले हामीलाई व्यवस्थित तवरले कार्यसम्पादन गर्न आधार तयार भएको छ। कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानूनको प्रबन्धले नगरपालिकाको सेवा र विकासको प्रवाहलाई थप गति दिनेछ भन्ने विश्वास लिएका छौं। हामीलाई यस कार्यमा निरन्तर राय सल्लाह र सहयोग गर्ने सबैमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दै उच्च मुल्यांकन गर्दछु। यसै क्रममा आर्थिक वर्ष २०७९।८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयारीको क्रममा सुझाव तथा सल्लाह प्रदान गर्नुहुने यस क्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व गर्नुहुने संघ तथा प्रदेशका माननीय सभासदज्यूहरू, सबै राजनैतिक दलका प्रमुख एवम् प्रतिनिधिज्यूहरू, नगर सभाका सदस्यज्यूहरू, विभिन्न सरकारी एवं गैर सरकारी निकायका प्रमुख एवं प्रतिनिधिज्यूहरू, नागरिक समाजका अगुवा, पत्रकार मित्रहरू, नगरपालिकाका सबै कर्मचारीहरू लगायत सम्पूर्ण नगरवासीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

ईशतियाक अहमद खाँ

नगर प्रमुख